



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Proponitur Bulla Nicolai parag. 2 [i. e. 1].

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40132**

qua ex his conditionibus non magni pondens, quæque non sit destructiva contractus, ut, si contractus non celebretur coram Testibus, & Notario, aut non per scripturam publicam, aut non per pecuniam numeratam, de qua numeratione dixi, quoad forum conscientie in conditione quarta num. 7. non statim cum judicandum esse invalidum, & illicitum, sed potius validum, licitumque, etiam in foro exteino. Ratio est, quia semper est præsumendum pro actu, ut potius valeat, quam pereat, & quod licitus fuerit, quam illicitus, si solum omittantur conditiones, quæ cum sint leves, non sunt de solennitate necessaria, nec inducunt formam substantialem contractus.

28. Id certe multò verius est, si addatur in instrumento contractus hæc, vel similis clausula: *Contrahimus juxta formam Bullæ, vel servatis conditionibus Pontificiis, nec aliter, nec alio modo.*

Tunc enim, si quid in tali contractu appositum inveniatur, quod Bullæ adversetur haberi debet pro non adjecto, atque huic doctrinæ favet illud Juris. *in Vitijs debent haberi pro non apposis.*

29. Idem denique verum erit, si contrahens sit Rusticus, vel mulier, nam de his non præsumendum est, velle celebrare contractum illicitum, & usurarium, ut notant Covarr. b aliique.

30. Secundò, notare operæ pretium est, has conditiones Pontificias extendi solum ad contractus Censuales, qui sunt per modum emptionis, & venditionis; id est, quibus addito pretio, emitur Census; de his enim agit Pontifex, non ergo ad eos, qui sunt per contractum conditionis, aut dotis constituendæ, vel per viam legati, seu ultimæ voluntatis, &c. Ita ex Navarro Lessius, e in his enim satis est servare ea, quæ sunt necessaria de jure naturæ.

31. Tertio, nota esse probabilem opinionem illorum, qui affirmant eas solas conditiones ex prædictis requiri pro foro conscientie ad validum, licitumque contractum Censuum, quas de jure naturæ esse supra diximus ex Lessio, d cæteras esse pro foro exteino. Lege Bonac. e alioque ab ipso citatos.

## GREGORIUS XIII.

32. Hic, anno 1574. apud Bullarium ad petitionem Regis Philippi Secundi approbavit Bullam Nicolai V. pro Regno Siciliae ultra Pharam, deditque facultatem, ut in Sicilia constituerentur Censui juxta Bullam Nicolai V. non obstante Bulla Pii V. addidit tamen quasdam conditiones, quas non inferius paulò post expendemus. Interim videatur Summa Corona. f

f Summa  
Corona 2.  
p. de Cens.  
nu. 16.

## CLEMENS VIII.

33. Denique Clemens VIII. anno 1592. edidit constitutionem, quæ incipit: *Quæ ad sublevationem* Ubi præcipit ne in statu Ecclesiastico in posterum creentur Censui, nisi ad summum ad rationem septem pro centenario.

## CAPUT VI.

## De constitutione Censui pro Regno Siciliae in forma Bullæ Nicolai V. &amp; Gregorii XIII.

## §. I.

Proponitur Bulla Nicolai.

**B**ullam Nicolai V. pro utraque Sicilia ultra, & citra Pharam habes in Bullario, eandemque refert Colletarius, g Summa Corona h Duardus, i Petrus, k de Gregorio, Lupus, l qui ultimus, dum addidit, hanc Bullam esse valde periculosam, & præbere materiam usuræ, foedè labitur, cum Nicolaus V. ibidem sub indignatione Dei præcipiat, ne quis audeat contradicere iis, quæ in dicta Bulla definit, & concedit. Nec minus errat Augustinus Montalecinus m in lucerna animæ, dum ait, id esse permissum à Nicolao, tanquam minus malum, ad majora mala vitanda; sicuti Judæis fuit permissum repudium, & usura; erat, inquam, vehementer, cæcæque in tenebris, quantvis lucernam animæ sibi præferre profiteatur; non enim id Pontifex permittit, ut minus malum,

g Coller. de  
contract.  
Censuali  
initio.  
h Summa  
Corona de  
Usura cir-  
ca contr.  
Censuales.  
i Duard.  
de Censib.  
T. 1. initio.  
k Petr. de  
Gregor. de  
Cens.  
l Lup. com-  
ment. 2. de  
Usur. §. 2.  
nu. 85.  
m August.  
Montalec.  
in lucerna  
anima c.  
18. §. 9.]  
nu. 21.

Xxx 3

malum, sed concedit, declaratque, licite posse constitui cum conditionibus ab ipso assignatis.

2. Jam vero Bulla hæc, quam præter dictos auctores exseribit Rex Alphonsus Primus in titulo de Censibus inter Pragmaticas hujus Regni, est hujus tenoris.

Nicolaus Episcopus Servus servorum Dei, & c. *Solicitudo Pastoralis*. Et infra: *Regis Prasati* (id est, Alphonsi) *supplicationibus inclinatis, tam eidem Regi, quam hujusmodi Regnorum Sicilia citra, & ultra Pharam, omnibus, & singulis, presentibus & futuris hujusmodi Censualia supra rebus, & proprietatibus suis, ac facultatibus, & emolumentis eorundem, Instrumento gratia pro consimili pretio illa redimendi mediante, dummodo annuus Census hujusmodi Censualium decimam partem principalis recepti, seu pretii eorundem non excedat, inter se contrahendi, vendendi, & emendi cum opportuna contrahentium securitate, tuitione, & indemnitate, cum potestate vendentes personas, earumque proprietates, reditus iura, Iurisdictiones, Censuum, ac omnia, & singula mobilia, & immobilia bona obligandi, & obligari faciendi, ac etiam quascunque alias obligationes, & submissiones cuicumque foro, nec non renunciaciones, promissiones, stipulationes, pœnis, juramentis, & aliis cautionibus vallatas, & alia, quacunque, de quibus inter ementes, & vendentes hujusmodi Censualia conventum, & in pactum deductum fuerit, plenam licentiam, & liberam, auctoritate Apostolica, tenore presentium, concedimus facultatem: Decernentes, & declarantes, eisdem incolis, & habitatoribus Censualia hujusmodi, modo præmissa, in Regno ipsius Sicilia citra, & ultra Pharam, inter se libere, ac licite contrahere, ac vendere, & emere posse, neque propterea usurariam pravitatem committere, dummodo alias, quam, ut promittitur, quodlibet annum Censuale decimam partem principalis recepti, seu pretii venditionis ipsius non excedat, & pensionibus, seu annualitatibus illorum in sortem non computatis, pro tali redemptione, præter principalem summam nihil ultra percipiatur ab Emptore, vel exhibeatur à Venditore. Non obstantibus, & cætera. Nulli ergo liceat, hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli se noverit, incursum. Datum Romæ Anno 1452. pridie kalendas Octobris Pontificatus Nostri Anno VI.*

3. Hactenus Bulla, in qua vides, recte posse (ut faciunt Lupus, & Summa Corona II. cc.) conditiones ab ea requisitas ad quatuor revocari.

Prima est, ut Census possit constitui, aut specialiter super re certa, aut generaliter super omnibus bonis, addita etiam obligatione omnium bonorum mobilium & immobilium, & etiam personæ quæ vendit.

4. Secunda, ut possit eodem pretio redimi, id est, extingui.

5. Tertia, ut annua Census pensio non excedat decimam partem pretii, id est, ut Census non constituatur plus, quam ad rationem unius pro decem, seu, quod idem est, ad rationem decem pro centum.

6. Quarta, ut, ad majorem securitatem Census, possint pœnæ, & pacta apponi (utque; ut semper supponitur, nec injusta, nec contra substantiam contractus) juxta arbitrium contrahentium: ut admirer Summam Coronam, qui postquam exscripsit dictam Bullam, ubi clarè adest illud (pœnis, & aliis, & cæteris) ait, esse contra hanc Bullam apponi pactum pœnale, ut bona incidant in commissum. Melius dixisset, ut nos superius diximus, & a iterum dicemus & inferius, non esse ex se injustum, nam secus non concessisset Pontifex, sed ex avaritia Emptoris posse facile esse injustum quando pœna non est moderata, vel tantum onus non aliudè compensetur.

## §. II.

## Proponitur Bulla Gregorii XIII.

1. **G**regorius autem XIII. Dum approbat prædictam Nicolai Bullam, vult, ut sequentes conditiones observentur: Prima, ut tollantur abusus contra Bullam Nicolai V. fortè introducti.

2. Secunda, ut possit Census redimi.

3. Tertia, ut in creatione Census fiat mentio unius, aut plurium rerum certarum, & nominatarum; addi tamen possit generalis obligatio omnium bonorum:

Quam